

Класифікація дидактичних ігор О. Я. Савченко. Ігри з предметами – поширені в народній педагогіці; для них властиві сюжетні (ляльки, предмети побуту, іграшки) та безсюжетні (кулі, циліндри, пірамідки) дидактичні матеріали. Ігри з предметами розвивають пам'ять, логічне мислення, сприяють розвитку процесів мислення (аналізу, синтезу, розподілу).

Настільно-друковані ігри – передбачають дії із зображенням предметів (лото, доміно, пазли і т.д.), зорієнтовані на розвиток уяви, систематизацію знань, розвивають розумові процеси та операції, просторову орієнтацію, кмітливість, увагу, формують уміння.

Словесні ігри – найскладніші, спрямовані на розвиток мовлення, розширення словникового запасу, розвивають самостійність мислення [1].

У останні роки з розвитком комп'ютерних технологій з'явився новий тип дидактичних ігор – комп'ютерні ігри. Ці ігри поєднують у собі аудіовізуальну інформацію та дидактичні завдання.

Ось невеликий перелік ігор, які вчителі початкових класів можуть проводити на уроках літературного читання, української мови, математики та природознавства: «Ланцюжок», «Букви втекли», «Скільки крапок – стільки букв», «Збери слово або речення», «Вийди на поріг, назви слово», «Розрізняйте звуки», «Допоможемо казковим героям», «Живі звуки», «Витівки Помилки», «Складовий аукціон», «Складіть нове слово», «З'єднайте слово з картинкою».

Отже, сучасний навчально-виховний процес у початковій школі не можливо уявити без дидактичних ігор. Дидактичні ігри різноманітні, поєднують у собі різні видові риси. Видовий склад дидактичних ігор дуже багатий. За підрахунками вчених педагогів, що досліджують дидактичні ігри як складне педагогічне явище, на сьогодні відомо їх понад 500 видів.

Список використаних джерел

1. Дидактичні ігри та інтелектуальні ігри на уроках української мови 2 – 4 класи // упоряд. Савчук Л. М. – Х.: Вид. група «Основа», 2009. – с.243.
2. Місце дидактичної гри на уроках у початкових класах / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ped-kopilka.com.ua/uchiteljam-predmetnikam/matematika/igrovaja-dejatelnost-na-urokah-matematiki.html>
3. Український педагогічний словник / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ex.ua/8949915>, вільний. – Заголовок з екрану.

УДК 378.1

КОМАРНИЦЬКА А.В.
ТОВКАНЕЦЬ Г.В.
Мукачівський державний університет, Україна

ВПЛИВ СЛУХАЦЬКОЇ МУЗИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ УЧНЯ

Музична творчість в цілому і спів зокрема, сприяє зародженню і розвитку естетичних смаків, почуттів. Завдяки музиці дитина пізнає закони людяності, відбувається становлення моральних позицій. Шлях такого розвитку лежить в залученні дитини до активної музичної діяльності. За умови, коли рух мелодії і

музичного твору в цілому здається слухачеві природним і закономірним, виникає суб'єктивне відчуття цілісності музичного твору. Спостерігається «розуміння-пригадування», коли слухачеві відомі найзагальніші ознаки музичного матеріалу, який він сприймає (жанр, стиль, відомий автор т. ін.). За таких умов образ твору не розпадається, а складається в симультанну єдність: «Симультанні музичні уявлення не можуть бути чисто слуховими або лише слуховими. Важливе значення в них мають «інтелектуальні моменти» [2. ст. 264].

Когнітивні моделі музичного сприймання, створені наприкінці минулого століття, схильні враховувати й динамічний аспект перероблення музичної інформації. Вони ґрунтуються на принципі «від загального до часткового», який є не тільки законом розвитку сприймання в онтогенезі, а й закономірністю актуального становлення образу, коли сприймання музичного образу відбувається від цілого до все більш диференційованих структур [3]. Розмаїття музичної інформації, її вплив на величезну аудиторію висуває нові проблеми, зокрема, й таку, що пов'язується з впливом музики на особистість. Постійне тиражування, репродукування музики у повсякденному житті засобами масової інформації, використання її як фону-емблеми для подачі інформації (наприклад, у рекламі), зростання обсягу музичної інформації, яку людина повинна переробляти (сприймати, слухати), обумовлює те, що музика стає засобом специфічного інформаційного ускладнюючого впливу на особистість.

У загальному вигляді проблема слухачької діяльності особистості розкривається у дослідженнях з різних галузей психології (психофізіології, музичної психології, психології мистецтва тощо).

Стимулювання творчої діяльності особи в ході музичної слухачької діяльності є однією з провідних проблеми у розумінні сучасних підходів до її розвитку. Йдеться про створення можливостей для прояву та розвитку індивідуально-психологічних особливостей в ході музичної розумової діяльності суб'єкта.

На початковому сенсорному рівні, тобто на рівні відчуттів, відбувається аналіз елементарних якостей звуків. У центрі уваги найпростіші (об'єктивні) музично-акустичні характеристики звуку, а саме: висота, гучність, тривалість, тембр та їх найпростіші зв'язки (ритм тощо). Процес переживання відбувається як реакція свідомості, що виконує функцію орієнтації в образі зовнішнього світу. Характеристикою слухачької діяльності такого рівня може слугувати думка О. Лосева про те, що «множинність звуків, які складають музичний твір, сприймається як щось цілісне і просте, як щось водночас плинне і безформне. Це – рухома єдність у злитості» [1, с. 317].

На другому етапі відбувається осмислення різних функцій звуків у музичному творі, їх роль у становленні художньої цілісності, і, зрештою, музично-художньої естетичної цілісності твору загалом.

На емоційно-семантичному рівні когнітивна музична діяльність відбувається у сферах мелодичного оформлення, гармонійного ладу та поліфонії, де інтонація стає вихідним моментом. Зокрема, здійснюється зворотний рух від музично-сміслових одиниць композитора до формування цілісної семантично наповненої єдності у слухача. У свідомості реципієнта актуалізується інтонаційна система відповідно до музичного досвіду. Йдеться не лише про встановлення можливих образно-

асоціативних зв'язків, які відповідають тому чи іншому інформаційному комплексові, а, насамперед, про виявлення семантики, яка виникає в результаті взаємодії інформаційних моделей і конкретного музичного твору.

На евристичному, інтегрально-семантичному рівні когнітивний процес відбувається у двох площинах: здійснюються послідовно-одночасна побудова музичного образу та аналітико-синтетичні операції в ході музичного мислення. Тут, залежно від того чи іншого поєднання дій, особистісних якостей слухача, специфіки поставленого музичного завдання, суб'єкт за допомогою різних тактик (впізнання, екстраполяція, гіперболізація, трансформація тощо) в думці співставляє окремі частини музичного твору. Це має стимулювати швидше усвідомлення і цілісніше переживання форми й структури твору. Емоційна і дискурсивна оцінки звучання дають можливість інтерпретувати його як змістовну семантичну структуру, а здобутий музичний досвід особи дає змогу будувати численні гіпотези, вгадувати (передбачати) подальший розвиток мелодії, гармонії тощо. У процесі сприймання та розуміння музики слід враховувати як фізичні акустичні характеристики музичних звуків, так і їх «культурну» природу. Слухання завжди вимагає чогось більш або менш знайомого; якщо цього немає, то жодний музичний твір не здаватиметься легким для сприймання, а тим більше – приємним. В ході створення і відтворення музичкидетермінованими є лише певні її аспекти, тоді як більшість залишаються відкритими уяві. Це є джерелом творчості. Розглядаючи музичну уяву як частковий випадок слухової уяви (де базовими компонентами є гучність, висота і тембр), вчені дійшли висновку, що в процесі сприймання якостей музики сильний вплив справляють її уявлювані якості [4].

Музичне мислення слід організовувати за допомогою послідовних операцій, які утворюють етапи формування цілісного образу музичного твору (на кожному з етапів існують різні форми розуміння) завдяки специфіці організації музичного матеріалу. На кожному з рівнів пізнання у тій чи іншій мірі представлено елементи творчої діяльності, де, незалежно від рівня, проявляються індивідуально-психологічні особливості, які полягають, насамперед, в готовності до слухацької творчої діяльності, в наявності у конкретного суб'єкта комплексу вмій і здібностей до її здійснення взагалі або ж до її певних видів.

Отже, слухацька музична діяльність не є пасивно-споглядальним процесом. Результат її залежить від особливостей слухача і є адекватним музичному матеріалу. При цьому психіка відображає смисл і форму музичного твору, інтонаційно-образна природа музики зумовлює як особливий характер її слухового сприйняття, так і специфіку шляхів пізнання її змісту за допомогою інтонаційно-образного осмислення музичної форми як процесу. Відтак процес розуміння музичного матеріалу (який складається з певної кількості музичних звуків) є організацією одиниць вищого порядку, коли відбувається диференціювання, аналіз музичних явищ у відповідних до контексту явищах (музичний мотив, фраза, створення тих чи інших, адекватних чи неадекватних образів тощо) і реалізації зв'язків (гармонічних, інтонаційних, метроритмічних, ладотональних, стильових тощо), які створюють цей контекст.

У загальному вигляді механізм формування змістовних та змістових уявлень в ході музичної розумової діяльності слухача потребує зосередження на особливостях проявів та стимулюванні його творчих здібностей. Вказані основні етапи, рівні, закономірності, які дають уявлення про складність слухацької музичної діяльності та можливості і місце творчого мислення в ній, потребують подальшого вивчення.

Список використаних джерел

1. Лосев А. Ф. Основной вопрос философии музыки // Лосев А. Ф. Философия. Мифология. Культура. – М.: Политиздат, 1991. – С. 315 – 335.
2. Иванченко Г. В. Психология восприятия музыки: подходы, проблемы, перспективы. /Г. В. Иванченко – М.: Смысл, 2001. – 264 с.
3. Теплов Б. М. Избранные труды: В 2-х т. Т. 1. /Б. М. Теплов – М.: Педагогика, 1985. – 360 с.
4. Интон-Петерсон М.-Ж. Компоненти слухових образів // Слухові образи / Д. Рейсберг (ред.). – Хілсдейл (Нью-Джерсі): Лоуренс Ерлбаум Асоціейтс, Інк., 1992. – С. 45 – 71.

УДК 378.22

КОНДУР О. С.
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, Україна

ОСВІТНІ ІННОВАЦІЇ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

XXI століття характеризується формуванням суспільства знань, яке визначає основними пріоритетами освіти і науку – сфери, які забезпечують розвиток людини і суспільства [1]. Ця суспільна тенденція зумовлює інтенсивне впровадження інновацій в освітню галузь.

Інноваційні процеси в освіті розглядали в своїх роботах вітчизняні та закордонні вчені, зокрема В. Андрущенко, Л. Ващенко, Л. Даниленко, В. Кремень, С. Ніколаєнко, Б. Гершунський, М. Кларин, Г. Новиков, А. Ніколлс, Дж. Бассет, А. Адамс, Дж. Нісбет, Е. Роджерс, Р. Хейвлок, Д. Чен та ін. С. Курбатов [2] визначив шість рівнів педагогічних інновацій у системі освіти: 1) удосконалення: зміна одного або кількох елементів освітнього процесу; 2) раціоналізація: встановлення нового правила використання наявних педагогічних засобів для розв'язання традиційних завдань; 3) модернізація: зміна декількох елементів існуючої освітньої системи; 4) евристичне розв'язання: знаходження способу розв'язання існуючих педагогічних проблем, створення та використання невідомих раніше педагогічних форм, методів, засобів для розв'язання актуальних педагогічних завдань; 5) педагогічний винахід: новий засіб, технологія або нова комбінація відомих засобів для досягнення освітніх цілей; 6) педагогічне відкриття: постановка та розв'язання нової педагогічної задачі, що призводить до принципового оновлення освітньої системи або суттєвого поліпшення її складових елементів. В. Третько [3] запропонував систематизувати ці рівні таким чином:

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>